

Tovább... Végig a pincészeri úton

Biai biavér

Biai vörös, Torbágyon

A Biatorbágy biai felének egykori művelődési házából lett biatorbágyi közösségi házba a – Füzes patak martján – 2011. Mindszent hava 9-i szüreti mulatságba a két nap múlva újabb unokával megajándékozó leánnyal mentünk el. Ő az asztalnál ülve, kis hasát simogatva, minket gardírozva töltötte, ahogy tudta a drága időt, mi meg, ki hogy. Leányunokánk leginkább a mamájával ropta a jóféle magyar talpalávalóval szolgáló magyarbanda muzsikájára, hogy néha az apját meg az öregapját is táncba hívja, hogy újfönt megint mindig a mamájával vonuljon táncba. Mi, amúgy, töltöttük a pohárba való helyi nedűket... Etyeki, megyéb, a végén biai borokat. A tetőre hágás előtt valamivel még jött üstből mérvén a marhagulyás. Az asztalon sütemény, rogyásig. Szőlő, csipegetni...

No meg a bor.

Milyen jól elvan a hetven felé közeledő, hetvenkedni már igencsak rest embör! Elnézve a szebbnél szebb gyermekeket, akik igen jó kedvükben vannak, elbáméskodni a fiatalasszonyok gyönyörűségös csapatán... Jár az embör szöme, jár, csak jár, egyikről a másikra nem mén. Amoda a fiatalurak társalkodnak, na, még egy kis bor...

Mígnem, hogy nem, jött a biai borász kóstolója! Honnan, honnan nem: az Öreghegy Nyakasdüllejéből, helybéli magyarázat szerint inkább az Ürgehegy aljából. A Rigó-pince bora, sava, java.

Né is részletözzük! *Vörös* is, *fehér* is, piroskás is (*rozé*, mert valóban épp hogy hajnalodik, nem pirult még egy-két éccaka Hold-sugarán *sillerré*). Hogy gyűjjék a végén a *biavér*. Négyféle vörösből.

Biavére? Így, a címkén, más azt tódítja, tilos lenne, mert az csak az *egrít* illeti.

Nem tudni.

Csúszni csúszik...

Hogy a végén – már megint – újabb pohárral kérj az *etyeki fehér*ből! *Magyarrizling* (amit itt is a taljának adnak) valami másik fehérrel összeadva.

Isten éltesse kendteket! Mert hogy igen jó kis lagzi ez.

Boré. Biáé. Torbággal.

„Biainak biai bort!”

Azt, azt.

Na, akkor, másodjára is: Szent János áldjon mög... Tiktöket.

Tiffánra rizling

Oportóra jános-rizling

Villányban a sváb gazdák borismeretét (és borszeretétét) az *oportó* mentette át a kolhoz évtizedein – tudjuk meg 2011-ben Tokajban a Tiffán-pincészet írotábori borbemutatóján. Kínálja is a gazda – az ifjabb, a képviselő – a *portugál* álnéven szerepeltetett piros bort; nem is rossz. Rosé nevezetű oportó-leve hígan, elsőre, kástélyos, magyarán egész éjszakás áztatás nélküli friss lé, oportó szőlőből. Idei után tavalyi *portói*... Majd kicsi *kadarka* bele, meglehetősen! Vastagabb. Valami álnéven ez is. Ja, régimódi nevezettel, ez az *oportó-kadarka* páros! Majd Luca néven – mivel Lucretia nevezetű római leány sírköve került elő valamikor a villányi hegyekben –, mutatni, milyen régiek vagyunk mi itten! Lucia, abbiza! ... *Merló* (ló sehol), *kamara-borával*, *francia-kamarával* (sat.). Újabb vegyes (házas, cuvée-ja a küvinek): villányi vörösborkok gyöngye! Egybe. Pinot noir álnévű *kisburgundi*... Hogy a *hun* (tehát *fehér*) *borról* most

inkább ne beszéljünk. Majd valami tájidegen, de külhonban a legtöbbre tartott, érte szinte arannyal fizető idegenek által kedvelt sötétvörös... mit tudom én milyen nevezetű borocska. Ez lenne a csúcs. Az is. A tető. Teteje Tiffánéknak. Sűrű, mint a vér.

Egyre jobban csúszik. Elejétől fogvást a végkifejletig.

Csettintesz. Csóválod a fejed.

Este, lefekvés előtt öt-hat órával. Egy éccakát emellett eltölteni? Hogy ne lehetne?

– És a János-áldás?

Hol marad.

– Szent János áldásnak meg kérjünk fél liter rizlinget! – kacsint rád alsóörsi-badacsonyörsi boros regényíró ismerősünk.

Az asztal túlfeléről.

Vissza az asztal innenső oldaláról.

Isten, Isten!

Jó, hogy.

Badacsony ómagyar szőlőlugaska

Perzsa, ujjgur... hegyjava

Mit nem állít 2011 Gyertyaszentelő Boldogasszony medvelátta másnapján a veszprémi újság: Szeremley szőlész-borász Badacsony-ifjító tudomása szerint a „Badacsony” szó a perzsáknál, meg az ujjuroknál egyként 'szőlőlugasocska' jelentéssel bír.

Mivel, ha nem azzal!

Szent igaz. Szent hegyet miként máshogy nevezhetnők...

Bor bé!...

Le.

Badacsony szent hegyén.

Még hogy római veteránok szőlőlugasa Balatonunknál! Lugasocska különösképp. Előmagyar ösünk kertje, mi más.

Előre, magyarok!

Utánam.

Az első pincéig.

Ha jó bor, egyre megy

Veszprémi kanonoké, püspöké

A bakonyi megyeszékhely papjai is úgy lehettek vele, mint minden tisztességes magyar ember: ha jó bor, le vele! Ha rossz, ki vele.

- Le vele!

Le.

A jelős kegyesrendi gimnázium piarista atya görög tanára sem adta alább: itta, amikor csak ihatta. Mindig nem, hogy tőhette vóna! Csak ha az ég úgy hozta. ...adta.

Mit gondolsz, minek adta?

Minek, minek.

Úgyhogy nem csak velünk esött mög, vele is: hazafelé tartva elbotlott a veszprémi várkapu előtt a jégtől síkos emelkedő macskakövein. Mást ne mondjunk, Nepomuki Szent János szobra előtt esött ez mög vele. Könyörgött a szentnek, mindhiába, nem segítette föl! Mire a helybéli történet szerint hogy nem fakadt ki:

- Nem segítesz? Te is csak olyan cselák vagy, mint a többi!

Üss a szádra.

Miképp nem, ha éppen így – regéli a Veszprémi Szemle.

Valamivel később – már a második világháború vége felé – a Puma repülőezred bátor ifjú repülős tisztjei megitták, ami meg nem tért beléjük, kieresztették a pincefenékre a kanonokok hordóiban érő – oltárra vágyódó, mert oda való – borocskát! Az pedig, gondolhatjuk, nem akármilyen – s nem akármennyi – misebor volt! Az 1944 karácsony havi pilótamuri rosszul végződött, a parancsnokokat elcsapta a honvédség akkorra már nyilas vezetése (olvassuk a helytörténeti dolgozatban). Pedig csak túlcsoordult bennük a hazaszeretet (és a szinte ugyanaz, az életkedv, nem beszélve az életerőről):

- Inkább mi igyuk meg, mint a ruszki, mert akkor annál rosszabb lesz a kezükbe kerülő civileknek!

A markukba kerülő veszprémi polgároknak jaj volt prima kanonoki – már-már primási – bor nélkül is! Ők pedig... vagy megúszták élve, vagy nem (házjuk légtérét óvva) – száz Jenki bombázóra és vadászra nem egyszer egymagukban támadva – a második verekedést.

Inkább mi, mint ők.

Magyar-a-borod, magyar

Nemes nemes nemesse nemzetes

Azt mondják, az ország legnagyobb mennyiségben termelt szőleje az *olaszrizling*, amely amúgy a balatoni (nagy)borvidék legjellegzetesebb, legjobb adottságú, zászlósbornak tekintett nedűfajtáját adja. Csak hát a borivókat, különösen a külhoni borissza, bornyalintja, borkóstolgatja, borleteríti vendégeket megtéveszti a név! Az *olasz* nevezete a *rizling*nek. Amit amúgy csak a magyaráz, hogy megkülönböztessük a *rajnai* származék *rizling*től. Magyar nevet kellene neki adni, különben sem biztos, hogy talján a tőke (tüke) gyökere. Mi magunk korábban a *magyarrizling*, *magyarbor* nevezet mellett kardoskodtunk, a jelek szerint nem túl nagy sikerrel. Úgyhogy adjuk át az ifjabb Balaton-melleyéki boros gazdáknak, akik szerint (regéli a Napló újság 2010 Szent András havában, tehát tán a Márton napi borivásokkal járó tapasztalatokat összegezván az őszbe facsarodó tájban) a *nemesrizling* megnevezés lenne a legjobb, mi több – mivel ilyen néven már van új fajtánk – megtenné magában is a *nemes*! Azaz ha *nemes*nek tetszenénk ökelmét megszólítani – még az első icce előtt, mert utána már édes mindegy. Ám akkor viszont inkább már a NEMZETES URAM illenék! Egyszerűbben *nemzetes*.

Nemzetes asszony, ide azt a vödör *lőré*!

Kapnál a fejed búbjára...

Még hogy nemzetes, de hogy *csiger*!

Annak egyre megy. Egyre.

Csak azért is: *nemeset*, *nemzetest*, a kutya egye meg!

Nemzetes asszony, az ölembel!

Na, ez az. Helyben vagytok.

Vén bakter ürmöse

Róza-módra

Vén bakter borozó Hévízen, mellette a sétálóutcán mozdonytöredék. Kérded a csaplárnét, járt volna erre valaha vonat? Nem, sose, csak hát itt a szomszédban a vasutasok üdülője.

Olvasod, valami ilyesmi: mozgásszervi betegségből gyógyuló vasutas dolgozók utógondozó intézete.

Szó, mi szó, itt a Tó, annak selymes langymeleg – adja Isten, nem ritkán, szinte mindig majdhogynem forró – vize... Iszapja, a Tó-környék csöndje, jó levegője, életadó lehetete...

Itt aztán lehet gyógyulni! Orvosolni, amit az orvos sem tudott.

Ha meg nem, ott a Bakter. A Vén.

Ha nem a vasutasnak, legalább a vasutasnénak! Mindjárt a közelben.

Lengette a sorompóór a zászlaját, tekerte a sorompót, állt a vártán éjten-éjjel... Fú szél, tűz a Nap,

koromsötétben legföljebb a Hold ha világít, vagy vakít delelőjén a Nap... Hogyne rokkanna bele az ember!
Az asszony meg odabe a sutban.

Kész örület!

- *Badacsonyi?*

- Mi más lenne!

Mi, mi nem.

Rizling, *olasznak* csúfolva (mert hogy mi lenne, ha nem magyarbor), majd *rizling szilvái*nak, *erdélyinek*, *Erdőn-túlinak* becézve. Még valami vörös – ne! -, aztán az *ürmös*.

- *Ürmös?!*

Ürmös, *Badacsonyból*.

- Hogy a csudába ne! Szegedy Róza nagysasszony leírása szerint.

Szegedy, a Róza, mint Kisfaludyné...

Háromszor annyit kér érte a csaplárné, mint a másiktól, de.

Meghúzzuk?

Meg nem, de belenyalunk.

Nyalakodjunk!

Ahogy tán Róza tette Sándorával. Meg vissza.

A bakterné hogy a csudába ne térne ide be, míg az urát vízsugárral, pusztá kézzel, gyógyvízzel, villannyal gyúrják, hullámoztatják, sugarazzák, kenik...

S mit ad Isten, lehet fordítva is. Mi több, keverni. Egy korty *szilváni*, másik *ürmös*, mire a *magyarbor* is illik, rá megint *ürmös*, oszt gyühet a következő! Savanyára édös, féledősre savanya, arra megint a...

A Hungáriából orosz zuhan ki. A kigyúrt, tetovált ipse oroszul gajdol, mígnem ráesik a cimborája. Fölemelné, segítené, de ő is a haver mellé dől.

Mit lehet itt tenni.

Hogy most énekelnek, vagy káromkodnak, az oroszok Istene ha tudja!

Az, az.

Már ha van nekik.

Ezeknek biztos.

Lë a vörössë!

A fehérrel, le

Veszprémben a város vértanúvá tett '56-os hőse kivégzésének évfordulóján 1990 óta évről-évre megemlékezést tartanak. Az ezredforduló utáni egyetemi tisztelegések egyikén az emlékezés és műsor után fogadásra hív az egyik főszervező. Csipegetünk, beszélgetünk; bort magadnak tölthetsz, s mit tesz Isten, a vörös és a fehér közül ezúttal a sötétet választod.

- **Lë** a vörössel! - biccentesz a melletted ugyanezt elkövető úriember felé.

Rád mered, majd összeszedve bátorságát visszaszól nyomban:

- Le a fehérrel!

Nézed, méregeted a poharad tartalmát, s akárhogy vizsgálod, piros, sőt, vörös a lelkem.

- De ha egyszer vörös...

- Le a fehérrel.

Mondom:

- **Lë** a vörössel.

Nem **Lë** a vörös borral!, avagy pláne nem **Lë** a vörös bandával!, ami amúgy baráti körben a kedvenc áldomáskérésed; nem. Csak ennyi.

Ez is sok a piszkos ötvenhatos ellenforradalmár, bolsikáink által akasztásra méltónak hazudott tiszta és finom (mi több, magyar) lelkű latintanár forradalmár iránti tiszteletünket kifejező rendezvény eme résztvevőjének.

Akkor mért jött ide?
Miért, miért. Mert ez a dolga. 2000-valahányban.
Mi volna!
Azóta nem hívnak a hagyományos év eleji megemlékezésükre.
Mintha a bor tehetne arról, a színe különösen, mit követtek el Brusznai gyilkosai (a hóhér kezébe kötelel parancsolók) 1958-ban.
Szegény vörös, szerencsétlen fehér.
És akkor még nem is beszéltünk pirosról, feketéről, rózsaszínűről!
- Csak azért is: Lē velük.
Az utódok meg.
Kár beléjük e bor.

A cseccsel is csak körültekintően.

Borvirágos kis kertünkben

Esztendő Borvirág a pincében

„Gyöngvirágos kiskertembe besütött a holdvilág is...” Borvirágos, ha nem figyelsz oda.

Pincészer a pinkóci szőlőhegyen. Márton napi lúd helyett sült ruca, mert hogy azt könnyebb tálalni (sütni), rucatópörtyű, rucaszíros kenyér lilahagymával... A ruca sült combjához főtt pityóka, párolt (lila) káposzta...No meg új bor, rogyásig. Mindenki a javát hozza! Hogy bemutassa, mit tud (az idei esztendő, a szölege, foggye, pinecéje, meg ő maga): csak a legjobból! A legjavából.

- Ezt kóstoljátok!

Emezt.

Azér az jobb vót!

Amaz pláne.

Különösen!

- Borvirág, vigyázz!

Az esztendő kicsi leány nem ott rohangál az ivó, evő, iszogató-falatozó, danolászó, jó kedvű társaság lába alatt (között)? Csak nehogy az ajtóhoz álljon, valaki éppen akkor talál bejönni, rányitja.

Már viszi is az apja. Hogy menetben bemutassa:

- Borvirág!

Szép kis virágszál.

Csörög a zsebcseregőd. Keresnek!

- Tudtam, vagy úszol, vagy iszol...

Már mér lönne másként?

- Az ausztrál úgy készít barrikolt bort, hogy az irdatlan nagy műanyag hordóba beereszt egy tölgyfát...

Gyökerestül, ágastól.

Oszt kiveszi, ezt igyad! Tölgyfa hordóban érlelte ennyi meg annyi időn át. (Ha hiszed.)

(Az íze szinte.)

Ők csak tudják!

Mitől döglök a légy.

Az igen.

De a miénk, Pinkócon...

Hogyne lenne külön! Valódi tölgyfa hordóból.

Borvirágostul. Sőt, Borvirággal különösképp. Lelkőm, galambom.

Hogy aszondi „Gyöngvirágos kiskertömbe besütött a hóvilág is...”

Magyar a bor, magyar

Szétverem a pofád! nedű

Három pohár bor vár vizsgálatra a nemzetközi borászati kutatóintézetben. Az egyikben francia, a másikban olasz, a harmadikban magyar bor vár ítéletre. Hogy melyik milyen, melyik mennyit ér, és hogy mire föl.

Viccnek vicc, de jópofa!

A francia borba beleraknak egy egeret. Az egér hármat kortyol, kiveszik, lerakják az asztalra. A cimbora lép kettőt, majd elalszik.

Következik az olasz. Abba a pohárba is beleejtenek egy egeret. Lenyel három kortyinit, kikapják, a pohár mellé helyezik. Tipeg két lépést, elszunnyad.

Az utolsó a magyar bor. Beleteszik a következő egér komát. Fölszív három kortyot, kiszedik a pohárból, a vizsgálóasztalra helyezik, mire az egér megszólal:

- Hol van az a szemét macska, szétverem a fejét!

Azt, a pofáját a bitangnak.

Hogy tovább nőjön a bizonytalanság a nemzetközi ítélszék ítéltábla-bíráiban a magyar bor mineműségét illetően.

Bor, bor, de ennyire?!

- Mennyi baj van a magyarokkal...

Csak a gond, probléma.

- A macskát dugjátok el!

Jönnek a magyarok.

- Nem kéne inkább betiltani?

Ráfoghatják, hogy nem felel meg a jurópos szabványoknak.

Juróp, Juróp, Ejróp. Evrópa!

Jaj, neked.

...Márpedig, csak azért is: „Borban az igazság, borban a vigasz...”

A 2009-es PINCESZER c. – a borral szerről szerre (pincéről pincére) ismerkedő – könyvünk folytatása gyanánt. (A szerző.)